

ADVIESNOTA VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 23 FEBRUARI 2024

VOORSTEL:

Te starten met de verkenningsfase van het dijkversterkingsproject Lith-Bokhoven en daarvoor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 15.270.000.

PROBLEEMSTELLING

Context

Het waterschap Aa en Maas is beheerder van 110 kilometer primaire waterkering langs de Maas. Deze dijken bieden bescherming aan vele inwoners en bedrijven in Noord-Brabant. Om deze bescherming ook in de toekomst te blijven bieden, zijn in 2017 nieuwe landelijke waterveiligheidsnormen vastgesteld. Onder de vlag van het Hoogwaterbeschermingsprogramma worden in heel Nederland dijken versterkt om aan deze normen te voldoen. Lith-Bokhoven is na Meanderende Maas (Ravenstein-Lith), Cuijk-Ravenstein en Doeverten het vierde urgente dijkversterkingsproject van waterschap Aa en Maas. In totaal is hiermee circa 75 kilometer dijkversterking door Aa en Maas in voorbereiding.

Het project Lith-Bokhoven dient ter bescherming van circa 150.000 mensen. De te beschermen economische waarde van het achterland, waarin ook 's-Hertogenbosch is gelegen, is groot. Dit is, samen met mogelijk synergievoordeel met de ontwikkeling van de Henriettewaard en de samenloop met een nieuw gemaal bij Crevecoeur, een belangrijke reden om deze versterking nu verder voor te bereiden.

Wat ging vooraf

In 2021 is het project Lith-Bokhoven na een succesvol doorlopen ingangstoets HWBP opgenomen in het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma 2022-2033. Met toestemming van het Algemeen Bestuur is op 17 februari 2023 begonnen met het opstarten van de verkenningsfase. In 2023 is een projectteam samengesteld die in samenspraak met betrokken overheden en maatschappelijke organisaties de scope van het project heeft bepaald. Op basis hiervan is een aanpak opgesteld voor de gehele verkenning (zie bijlage I).

BEOOGD EFFECT

Het ontwikkelen en vaststellen van een gedegen en gedragen voorkeursalternatief dat een solide basis biedt voor de planuitwerking.

ARGUMENTEN

1) We hebben nu een helder beeld van de scope en aanpak.

Voor de start van de verkenning was al duidelijk dat in de omgeving van dit dijktraject meerdere opgaven en ontwikkelingen spelen. Samen met gebiedspartners zijn deze beelden geactualiseerd en is bepaald wat het raakvlak is met de dijkversterking. Op een aantal punten is geconstateerd dat er wezenlijke synergie is met de dijkversterking. Dit is verwerkt in de aanpak van het project en bestuurlijk afgestemd met de betrokken partners.

2) De aanpak houdt rekening met een technisch uitdagende dijkversterking.

In de dijkdorpen Lith, Maren-Kessel, 't Wild, Gewande, Oud-Empel en Bokhoven staat veel (soms monumentale) bebouwing op of direct aan de dijk, zowel aan binnendijkse als buitendijkse zijde. Ook liggen er op verschillende plekken wielen die de mogelijkheden voor buitendijkse maatregelen beperken. Het is een uitdaging om hier met een ontwerp voor een veilige en goed ingepaste dijk te komen. Daarbij komen ook dilemma's en keuzes aan de orde ten aanzien van adaptiviteit, locatie, maakbaarheid en uitbreidbaarheid in de toekomst. In de aanpak gaat daarom extra aandacht naar de technische uitwerking en participatie. Het project gaat omgevingsgericht aan de slag om aan de voorkant goed de belangen in beeld te krijgen zodat we aan eind van het project de kans op (onverwachte) bezwaren zo klein mogelijk is. Deze manier van werken is in lijn met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024.

3) *De aanpak houdt rekening met andere projecten van partners en waterschap.*

Er is een actueel beeld van de lopende projecten in de omgeving en het raakvlak met de dijkversterking. In de aanpak is hierop geanticipeerd. Zo heeft de gemeente 's-Hertogenbosch het voornemen om het zuidelijk deel van de Henriëttewaard te ontwikkelen als uitloopgebied voor de stad, met natuur en aandacht voor cultuurhistorie en archeologie (Linie 1629). Tijdens de verkenningsfase maken we duidelijk of de klei die vrijkomt benut kan worden voor de dijkversterking. Daarbij wordt vanuit de aanpak Hoogwaterbescherming 's-Hertogenbosch (HoWaBo 2.0) het plan uitgewerkt voor een nieuw gemaal. Een nieuw gemaal zal onderdeel worden van de waterkering en vraagt een nieuw tracé van de huidige dijk.

4) *Er is zicht op 90% subsidie vanuit het hoogwaterbeschermingsprogramma.*

Het plan van aanpak is opgesteld in afstemming met het begeleidingsteam van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De geraamde projectkosten vallen binnen de bandbreedte die het Hoogwaterbeschermingsprogramma hanteert voor projecten met vergelijkbare omvang en complexiteit. Daarmee is er vertrouwen vanuit de projectorganisatie dat de subsidie wordt verkregen.

Op 8 december heeft het projectteam het reviewcommentaar van het HWBP ontvangen. Dit is voor de kerst verwerkt tot de 100% versie van het plan van aanpak. Deze zal daarna ingediend worden met het verzoek voor subsidie. Naar verwachting ontvangen we eind maart / begin april de definitieve subsidiebeschikking vanuit het hoogwaterbeschermingsprogramma.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1) *Het waterschap is risicodragend.*

Het grootste risico van de verkenning is dat er geen tijdige besluitvorming plaatsvindt waardoor de projectorganisatie in stand gehouden moet worden en de kosten doorlopen. Conform de subsidieregeling HWBP voorziet de projectraming in een subsidiabele risicoreservering waardoor dit risico beheersbaar is.

2) *Voor de uiterwaarden parallel aan de dijkversterking is een aanvraag ingediend bij het Rijk voor de programmatische aanpak grote wateren.*

Provincie Noord-Brabant, waterschap Aa en Maas, gemeente 's-Hertogenbosch, gemeente Heusden, gemeente Oss en Natuurmonumenten hebben in 2022 gezamenlijk een projectaanvraag ingediend bij de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW).

De aanvraag heeft als doel om in het gebied van de Getijdenmaas tussen Lith en Bokhoven een aantal ontbrekende schakels in te richten die kunnen bijdragen aan een robuuste ecologische verbinding tussen de Gelderse Poort en de Biesbosch. Gedurende de verkenning wordt duidelijk of de projectaanvraag wordt gehonoreerd. Met de betrokken partners is afgesproken dat, indien PAGW wordt gehonoreerd, deze na instemming van de stuurgroep aan de scope van het project kan worden toegevoegd.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

In de programmering voor 2024, ter kennisgeving aangeboden bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024, is het volgende investeringsvolume opgenomen:

PJB-nr.	Projectnaam	Fase		Uitgaven/inkomsten	Totaal
354	HWBP Lith Bokhoven	Verkenning	AB 17-2-2023	Uitgaven	€ 1.500.000
				Inkomsten	€ -1.350.000
			-	Uitgaven	€ 8.500.000
				Inkomsten	€ -7.650.000
Opgenomen in Projectenboek 2024				Totaal BRUTO	€ 10.000.000
				Totaal NETTO	€ 1.000.000

In de vergadering van het algemeen bestuur van 17 februari 2023 (dossier 936) is ingestemd met het toekennen van een investeringskrediet van € 1.500.000 voor het opstarten van het dijkversterkingsproject Lith-Bokhoven.

Gevraagd krediet

In de tweede helft van 2023 is een aanpak opgesteld die rekening houdt met de specifieke opgave en context van het project. Daarmee is er nu een volledig beeld van alle benodigde werkzaamheden tijdens de verkenningfase. Deze werkzaamheden zijn in detail geraamd en dienen als basis voor het kredietvoorstel. Om de verkenning te kunnen uitvoeren wordt gevraagd om een investeringskrediet van € 15.270.000 ter beschikking te stellen.

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2024, medio 2023, is uitgegaan van een inschatting van de kosten op basis van normbedragen voor het versterken van een dijktraject. De raming was toen nog niet bekend. In bijgevoegde raming is een uitsplitsing van kosten op hoofdlijnen zichtbaar. Met het toekennen van het gevraagde krediet staat in totaal € 16.770.000 ter beschikking van het project.

De PAGW-gebieden vallen vooralsnog niet binnen de scope van het project, derhalve is hiermee in de raming van het gevraagde investeringskrediet geen rekening gehouden.

Dekking

In de programmering 2024 is rekening gehouden met een aanvraag voor het project (zie tabel hierboven). Er is daarmee voldoende dekking aanwezig in het doorgerekende investeringsvolume voor 2024. De ophoging van het investeringsbedrag wordt meegenomen bij de volgende doorrekening in meerjarig kader (Voorjaarsnota 2024). Op de belastingtarieven van begrotingsjaar 2024 heeft dit geen negatief effect.

Subsidies/ bijdragen derden

Bij de uitwerking en toetsing van de plannen blijkt dat de huidige raming van de verkenningsfase in aanmerking komt voor 90% subsidie vanuit het HWBP. De aanvraag hiervoor is voorzien in de eerste helft van 2024. Bij toekenning wordt deze subsidie als voorschot ontvangen voor de gehele verkenningsfase. Van bijdragen van derden/partners is geen sprake.

Effect op de exploitatie

De hogere kosten sorteren effect op de toekomstige kapitaallasten. Voor de verkenningsfase is dat naar verwachting vanaf begrotingsjaar 2027. Dit effect wordt doorerekend in meerjarig kader. De financiële consequenties van het gevraagde krediet is zichtbaar gemaakt in bijgaande financiële paragraaf (zie bijlage II).

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

De verkenningsfase van het project is hét moment om duurzaamheid en circulariteit in beeld te brengen en expliciet af te wegen wat we hierin kunnen en willen bereiken. We verkennen hiertoe in de verkenningsfase de mogelijkheden van een CO2 neutraal en maximaal circulair project. Het gaat dan bijvoorbeeld om het zoveel als mogelijk gebruiken van gebiedseigen grond, het waar mogelijk beperken van gebruik van staal en al vroegtijdig nadenken over beperken van de uitstoot tijdens de realisatie. Dit draagt ook bij aan een vergunbaar project, bijvoorbeeld met betrekking tot van de eisen voor stikstofdepositie.

UITVOERING/VERVOLG

Een belangrijke vervolgstap is het contracteren van een ingenieursbureau om de kennis en capaciteit te hebben om de verkenning uit te voeren. In de afgelopen maanden is de aanbesteding hiervoor al opgestart. De gunning is voorzien in maart. Naar verwachting starten de onderzoeken, ontwerpwerkzaamheden en omgevingsparticipatie vanaf mei.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

Een project van deze omvang heeft onvermijdelijk gevolgen voor de leefomgeving van bewoners en bedrijven. Zij wonen en werken er elke dag en kennen het gebied heel goed. Samenwerking met de omgeving is dan ook een kernonderdeel van het project. De kennis en betrokkenheid van bewoners en bedrijven komt de kwaliteit van het plan ten goede en het betrekken van belanghebbenden bij de planvorming draagt bij aan het verkrijgen van draagvlak. We organiseren hiervoor onder andere werkplaatsen, dijktafels en gaan bij bewoners aan de keukentafel in gesprek.

Als aftrap van het project worden er in maart/april informatieavonden georganiseerd voor alle belanghebbenden van en geïnteresseerden in het project. Dat wordt breed bekend gemaakt.

BIJLAGEN

Bijlage I	Samenvatting aanpak verkenning Lith-Bokhoven
Bijlage II	Financiële paragraaf verkenning Lith-Bokhoven
Bijlage III	Raming verkenning Lith-Bokhoven

AB-BESLUIT

ONDERWERP:

Kredietvoorstel verkenningfase dijkversterking Lith-Bokhoven.

AGENDAPUNT:

BESLUITNUMMER:

INVESTERINGSBESLUIT: IB2024/04

Het algemeen bestuur van waterschap Aa en Maas;

gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 16 januari 2024;

gelet op het bepaalde in de Waterschapswet;

gezien het advies van de commissie Watersysteembeheer van 1 februari 2024;

BESLUIT:

Te starten met de verkenningfase van het dijkversterkingsproject Lith-Bokhoven en daarvoor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 15.270.000.

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur in zijn openbare vergadering van 23 februari 2024.

De secretaris,

De dijkgraaf,

Pieter Sennema

Mario Jacobs